

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Efter Orkanen

Citation: Drachmann, Holger: "Efter Orkanen", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 169. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann05tom-shoot-workid55409/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

Dersom vi slipper levende fra dette, saa lover jeg, aldrig at drikke en Draabe mere, andet end Vand og tyndt Øl!

Og hun tog ham fast i Haanden og saa' paa ham og sagde:

Dersom vi ikke drukner nu, saa lover jeg at blive Dig tro hele Livet igennem, og aldrig saa meget som se til nogen anden!

Og saa ramsede de op alle de slemme Ting, baade det værste og det allermindste, de havde begaaet. Og Taarerne strømmede dem ud af deres Øjne og de omfavnede hinanden og kyssede hinanden og gav hinanden Forladelse for alle Ting, hvis de nu skulde dø, og Løfte om en lykkelig Fremtid, hvis de slap fra Stormfloden.

Og da Vandet begyndte at falde, og Havet trak sig tilbage, saa tog det Prammen og de to med sig. Og i yderste Øjeblik, da alle deres Kræfter var udtømte af at øse og styre, strandede de paa en af de smaa Øer derude, som kloge Folk paastaar selv har været Fastland en Gang.

Han havde taget Brudekronen af hende, slaet den bød og stukket den i Lommen tillige med al den øvrige Stads. De købte sig Jord og Hus af nogle Folk derovre; og de vendte aldrig tilbage.

Jeg var til Barsel derude, og dér fortalte de mig Historien. De holdt troligt deres Løfte, hver især. Maaske havde de lettere ved det derovre end hjemme; men de levede i hvert Fald lykkeligt, og det var jo det, som de havde lovet hinanden. De blev ikke gamle Folk, men de satte flinke Børn ind i Verden; og Øen er den driftigste paa hele denne Kyst. De har hverken Præst eller Jordemoder eller Doktor, ja ikke saa meget som en Skriver derovre; men de hjælper sig godt foruden — og ønsker ingen Forandring. Og nu kan man for Resten fortælle, hvad man vil derom. Men *saadan* gik det til, saa sandt mit Navn er Telche. Jeg nægter ikke, at det andet er kønt, dette med ... ja, hvordan var det nu? Jeg synes, jeg bliver saa dum; eller ogsaa er det Tobakken. Jeg har røget den stærkere!" —

EFTER ORKANEN

Hvorledes Køge ser ud i godt Vejr, kan jeg ikke give nogen Besked om; jeg har ikke været der før og kommer der maaske heller ikke siden. Det regnede stærkt. Taage foroven og Smuds forneden; noget af Dyndet fra Oversvømmelsen var blevet liggende og forme-rede sig med det, som Regnen dannede. Vi drejede om Hjørnet forbi den lange Reberbane, og nu præsenterede Havnen sig for vort Blik

med et helt Udenværk af splintrede Baade og Tømmerstokke. Sand laa her nok af langs Bolværket og helt op imod Toldkammeret. Her var ryddet til Side i de otte Dage efter den skæbnsvangre 13de. Da vi kom ud, hvor den yderste smalle Mole begynder, fik vi et nyt Syn paa Sagen. Det var her, at Kalkovnen havde ligget. Der var ikke Spor af Kalkovn. Et maset, knaset, sammenstyrtet Hus, Kalkbrænderens, stod ved den øde Tomt. Dette Hus havde været fuldstændig omfjydt med Vand som en lille, skrøbelig Ø midt ude i Brændingen, og — her havde Teglbænderens Kone ligget i Barnsnød; her havde det stakkels Fruentimmer i det allerede den Gang halvt sammenstyrtede Hus maattet afvente den Baad, der endelig langt om længe kunde komme derud. Man viste mig oppe i Gaden den Port, hvor Baaden med den uheldige Kone var roet ind i.

Her var, som bemærket, ryddet til Side, og der saa' i det hele ikke nær saa moeletteret ud langs Havnen, som jeg havde ventet. Men det var kun den ene Side af Medaljen.

Vi gik bag om Husene ned ad Gasværket til. Over Haver, over Bygninger, gennem Plankeværker, gennem Vinduer, gennem Døre havde Vandet skudt en eneste sammenhængende, flere Alen høj Masse af Tang, Dynd og Sand. Grøn, graa, sort, hist og her spækket med Buske, Flagstænger, Brøndtræer, osv., strakte denne Masse sig, ligesom Slamlavaen fra Macaluba, over hele den Flade, der begrænses af Køgebugten paa den ene Side og Jernbanelinjen paa den anden.

Vi vadede over dette snart faste, snart gyngende Overtræk. Nærmest ved Husene var man i Færd med at foretage Udgravninger. Et Kuloplag kom til Syne, Havestole, Lysthuse, Husgeraad. Vi arbejdede os hen imod Jernbanelinjen, hvor en Række Grusvogne stod sønderslaaede paa Skinnerne. Her udenfor laa store knækkede Skibsmaster, Touge, Blokke og Kættinger; og hele Smaaholme var af Vandet afskrællede ved Strandkanten og slyngede op hertil.

Marchen blev os for trættende. Vi vendte tilbage til Havnen og lod os i en Baad sætte over paa den sydlige Side. Herude laa den svenske Skonnert, om hvis Besætnings Frelse man i de to Stormflods-dage havde næret grundet Tvivl. Skibet var af Vandet løftet op over Bolværket. Boret ned i Sandet, knust og splintret i Bunden, kølsprængt, gnavet og skrabet laa det nu dér under Aftakling.

Vi var 6. Par Kunstnere i Følge. Vandet sivede op forneden, og Regnen dryssede ned fra oven. Skitsebegøernes Blade var snart krummede og vaade; vi maatte opgive dette Forsøg paa at fængsle det, vi saa' for vore Øjne. Men hvad vi saa', blev staaende i vor Hukommelse, og her er det.

Paa den nordlige Møles Hoved ragede Levningerne af Havnefyret op. Sorte og triste stod de nøgne Bjælker mod den graa Luft. Kamme-

ret, hvori Fyrpasseren boede, var forsvundet. Kun selve Fyrhætten sad som en Stærkasse øverst oppe paa Bjælken; det røde Glas kunde man svagt skimte, og Vejrfløjen strittede sørgmodigt skævt til den ene Side. Her udfor, en knap Kværtul i sydostlig Retning, laa et stort norsk Skib med kappet Mesan og Stormast. I nordlig Retning og længere inde mod Land stak en preussisk Bark sine nøgne Master op, og bag den kunde man begynde at tælle hele den lange Række af forulykkede Fartøjer, et efter et, intil de ude ad „Skillingskroen“ til tabte sig i Dis og Tykning. Et sørgeligt Syn! Og Landet med de stillestaaende Møller, med Fabrikskorstenene, der ikke røg, med Byen, der lignede en uformelig Taageklump omkring et Kirketaarn, faldt nøjagtig ind i den blytunge, stillestaaende Vandflades Tone.

Over Strandmarken, hvor Vandet endnu stod et Par Fod højt, førte vor Cicerone os til det lille Hus, der havde været Scene for saa „stormende“ Begivenheder. Det laa med sin ødelagte Have og sin tilsandede Brønd paa en Forhøjning af Terrænet, der havde bevaret det for fuldstændig at udslettes af Husenes Tal. Dets Gavl var knust, Halvdelen af Taget ludede ned mod Jorden, og da vi med nogen Varsomhed traadte indenfor, var det første, jeg kom til at tænke paa: et Bombardement. Skorstenen var styrtet, og dens sodede Rester var slyngede om i alle Kroge; Skillerummene var nedbrudte, og Muren gabede med store Huller. Da jeg stampede med Foden i Jorden, knagede og bragede det i Loftsbjælkerne, den hele Hytte rystede, og jeg fik en levende Idé om, hvorledes der maatte have været derinde, den Gang da Brændingerne traadte i mine Støvlehæles Sted.

Det var en Fisker, som havde boet her med sin Familie. Da Vandet steg og Gavlen faldt, havde en Baad kæmpet sig derud oppe fra Landevejen og havde taget Konen og Børnene med sig. Manden vilde ikke forlade Huset og — sin Ko. Han og Dyret saa's at gaa frem og tilbage paa den lille Ø, som Toppen af Forhøjningen dannede. Et Forsøg gjorde han paa at slippe gennem Vandet Syd paa ned til de nærmeste Huse, men han maatte vende tilbage igen. Endelig blev han reddet, men Koen var bleven borte.

Her gik han, sagde vor Fører, og pegede paa en Strækning af en halv Snes Aen. Koen fulgte ham ufortrødent; han raabte, og Dyret brølede. De havde Havet paa den ene Side, og Brændingerne inde over Marken paa den anden Side. De kan tro, det var uhyggeligt at se paa. Hvad skulde han gøre? Øster paa kunde han jo ikke komme, det var lige lukt ud i Bugten!

Jeg tænkte paa Heibergs: (Køge Huskors)

Mod Østen en Rytter har ingen Flugt;
Man rider ej let over Køgebugt.

Vi vadede videre gennem Vandet og krøb op paa Storchedinge-landevejen, dér hvor den skæres af Jernbanelinjen. En stor Muddermaskine laa paa den anden Side af Jernbanebroen, slynget over Brogelænderet, strandet i det Mudder, som den i Følge sin Natur skulde føre Udryddelseskrig imod. Landevejen gennem det søkaldte Sønderkøge var garneret med Tang, store Baade og uhyre Egeplanter.

Saadanne tangklædte Buske dannede besynderlige Figurer. Nogle af dem, der bøjede sig ud over en gammel, aflivet Dæksbaad, mindede om Sørefaner, som sænkes over en ærlig Sømandssjæl, der nu har udstrikt. Sørefaner lignede de i Grunden alle sammen, saaledes som de, piskede af Regnen, var stukne ud over alt, hvor Markerne var ødelagte og Husene sammensunkne. I et Hus paa den østre Side af Vejen var vi inde. Dé der havde Vandet efter en gammel Kones Sigende „kun“ naaset til Vindueskarmen, og Væggene havde endda holdt. Da vi spurgte, hvorledes det var gaaet hendes Hjem, udbrød hun i en sand Fryd over, at hun var sluppet „ubegribeligt“ i Sammenligning med hendes Genboer. Hun var endnu ganske nervøs oven paa den ustandne Spænding og Angst. Taarerne stod hende hver Minut i Øjnene, medens hun fortalte, hvorledes Manden og hun maatte op paa Loftet, da Vandet steg.

„Den Gang tabte vor Fa'er Modet, men jeg holdt det oppe.“

Vi gik ind i et andet Hus. Der stod kun tilbage af Huset Stolperne og Taget. Man kunde se tværs igennem det. I den forhenværende Have laa ved Siden af den tilsandede Brønd en væltet Barnevugge. De to Ting tilsammen dannede en Idéassociation over det gamle Ord-sprog.

En Mand stod i Døren beskæftiget med at rydde. Jeg spurgte, om det var hans Hus, hvortil han svarede, at det tilhørte hans Broderkone, der nu var Enke.

„Tror De, at De faar dette Hus repareret igen?“ spurgte jeg.

„Næ!“ svarede han aldeles afgørende.

„Faar Konen ingen Hjælp?“ spurgte jeg atter.

„Næ!“ var Svaret. „Hun er bleven tilbuddt 27 Rdl. 3 Mk. fra ham, Mander hist paa Gaarden, og da hun sagde, at hun ikke kunde rejse Hus for dem, lod Forvalteren hende vide, at saa kunde hun komme med Papirene.“

Disse Ord blev fremført med en Betoning, som jeg ikke kunde tage fejl af, og Manden gav sig til at rydde med en Ivrighed, som om han derved vilde give sit Sind Luft. Jeg udspurgte vor Fører om denne Sag, og han bekræftede Mandens Udsagn med det Tilføjende, at Grunden, hvorpaa disse Huse stod, hørte til Gamle Køgegaard.

I Hotel Prinsen var der fuldt af strandede Kaptajner og Assurance-

fuldmægtige. Gennem Tobaksdampen hørte jeg Strandingshistorier for- og agterfra, fra Styrbord og fra Bagbord. Jeg spurgte, hvor Oversvømmelsen ytrede sig mærkeligst, og hvor de fleste Vrag laa. Man nævnede mig hundrede Steder. En fortalte om Stevns Klint, om hvorledes en ung Fyr under Orkanen havde ladet sig fre ned i et Toug oppe fra Klinten og havde, hængende over Brædingen, en efter en grebet de Søfolk, der kæmpede med Havet, og paa denne Maade reddet 8 Mennesker. Men Stevns Klint har en lang Udstrækning.

Saa bestemte jeg mig for Præstø. Det første Indtryk af det meget fredelige her skulde snart forsvinde. Jeg saa' mig omkring. Splintrede Skibsjoller, oversvømmede Haver, Vraggods og et utaalculigt Ælte. Jeg balancerede ud paa den forhenværende Havnedæmning. Her havde Vandet staaet 6 Fod over Fortøjningspælene.

Jeg gik om Bord i en Slup og gav mig i Snak med Skipperen. Han stod og røg paa en sortbrændt Kridtpibe, kiggede i Vejret og saa' stuttelig paa mig.

„Naa, De har været ude i det værste?“ spurgte jeg.

„Det har jeg,“ var Svaret.

„Hvornaar kom De paa?“

„Noget førend jeg kom af,“ lød Svaret igen.

„Det var vel stygt?“

„Aa, det var noget Svineri!“

Dette var Indledningen. Herpaa blev Enden spunden, om Stormens første Anmarch under Bornholm, om Umuligheden af at føre Sejl, om Lidelseskammeraterne, der ligesom lydende en fælles, forfærdelig Tiltrækningskraft Mil for Mil nærmede sig Kysten, indtil endelig „Nordmandssandene“ fik Tag i dem og holdt dem fast.

En sejt Bornholmer havde ligget forstøjet ude ved Brohovedet. Vandet voksede, den laa ikke længere ved Broen, men paa Broen, og Brædingen dundrede den ned imod Pælene. I tre Timer havde den haft Nødflag, uden at det havde været muligt at gøre det ringeste for at komme den til Hjælp. Jeg talte med Folkene. De havde været surrede i Masten og havde alle ventet at skulle finde Døden — maaske næppe tre Favne fra den faste Grund.

Jeg saa' uvilkaarlig ud over den skikkelige Fjord med sin bølge-linjede, fredelige Skov. Det var mig i dette Øjeblik umuligt at tænke mig, hvorledes denne „Indsø“ selv med nok saa høj en Vandstand kunde sætte en saadan Bræding inde i Fjorden. Senere, da jeg ude ved Indløbet til Fjorden saa' de Mærker, som Østersøens uhyre Stormflodsbølge havde afsat paa den høje Kyst dér, og da jeg fik at vide, at Fjordens gamle Dæmning, det saakaldte „Fedland“, var ble-

ven gennembrudt, kunde jeg forestille mig den Vandmasse, der havde med sit Skvulp kunnet smide en stor Jagt op i Nysøes ærværdige Allé.

Ja, Nysøes Allé. — Ak, hvor forandret! — Her havde jeg for Aar tilbage i Sommerens Tid gaaet langs den blinkende Fjord, forbi det gamle Herresødes Have ud ad Hollænder-Skoven til. Og nu?

Tværs over Alléen var Vandet gaaet. Helt inde paa Marken laa den sidste Hilsen fra Østersøens Tangflora sammenrullet som kærret Uld.

Jeg vadede hen til Nysøes hvide Haveport, hvor de fire Stenvaser byde den indtrædende en Buket. Store Aske og Egetræer, oprevne og omstyrtede af Vandet, der med raa Haand var brudt gennem det naturlige Hegn og havde uindbudet aflagt den gammeldags Have sit Besøg, og havde kigget paa de hvide Gudinder og Guder, der, maaske ikke som de allernærmeste Slægtninge, erindrede om den gamle Mester, der havde knyttet Nysøes Navn til den danske Kunsts Historie.

Videre gik det gennem Bønsvig til Skoven, Store Hestehave, der strækker sig langs Strandkanten tæt hen til „Maderne“ og det lige overfor liggende „Fedet“, hvor Indløbet til Præstøfjorden er. Vi lod Vognen holde ved Ledvogterhuset. Frem og tilbage, saa langt Øjet rækkede, var Skovkanten falden, Stranden oversaaet med Stammer, Rødder og Vraggods, som endnu ikke var samlet. Hvilken Brænding maatte her ikke have staaet! Hvilken vanvittig, fordærvelig Blanding af Vand, Sand, Ler og Dele af de Fartøjer, der nu afmastede og halv-sunkne viste sig for mit Øje enkeltvis og samlede i Smaaklumper derude paa Grundene!

Min Kusk og jeg fandt en enlig, halvdaarlig Baad paa Stranden; vi fik den bragt i Vandet, øst læns og tog hver sin Aare. Ud efter gik det. Roturen blev ikke saa kort endda. En kvart, en halv og en hel Mil fra Land laa Skibene ude; i Antal en Snæs Stykker, i Nationalitet og Størrelse meget forskellige. Et Par af de nærmeste bordede vi. Det sidste Skib var en engelsk Brig, som laa grundstødt med Dækket akkurat over Vandet og Næsen lidt ned efter. Baand, Bolte, Nagler og Ringe, alt af Jern, var vrødet og drejet som med særlige dertil afpassede Instrumenter. Jeg kiggede ned igennem Kahytstrappen. En Mahogni Bordplade var stukket gennem Sofaryggen. Skabet mellem Døren og Væggen var opbrudt, og Skufferne manglede paa to nær. Den øverste var trukken ud. Jeg fandt deri Kladden til et Brev. Der var udstreget saa meget med Blæk og udslettet saa meget af Søvand, at det kun lykkedes mig at tyde følgende:

„Min elskede. Arbejdet haardt i to Dage. Vi lide meget og har ikke Vand. Ingen Ild paa ...

Jeg har en Gang været uden Bords, men slap dog. Tørt Uldtøj sav-

ner jeg meget, og Søstøvlerne burde været lappede, før jeg gik fra Land. Husker Du mit sidste Kys? Jeg tænker ikke paa noget andet end paa det. Kaptajnen altid fuld; jeg maa stadig

Jeg lagde Brevet ned i Skuffen igen, og saa roede min halvbevarne Køresvend og jeg i Land.

I Ledvogterhuset gik vi ind. „Det salte Vand vil slet ikke tørre!“ sagde Konen og pegede paa en ophængt Række Klædningsstykker. Paa mit Spørgsmaal om alt dette Tøj svarede hun:

„Det er saamænd de strandede Folks Tøj, som jeg lovede at skaffe i Orden, dengang de tog ind til Byen. Her laa hele seks Mennesker i vor Hytte den Nat, da det var galt fat.

Min Mand og jeg vaagnede kort før Midnat. Inde i Skoven kunde vi høre Træerne styrte, og saa tudede da Søen, saa det var forskrækkeligt. Du gaar ikke ned til Søen i saadant Vejr! sagde jeg til min Mand, men han havde alligevel faaet Tøjet om sig og vilde af Sted, da der i det samme bliver sparket mod Døren udenfra. — Børnene vaagnede nu og gav sig til at skribe. Mørkt var det, og de blev ved at dundre paa Døren derude. Saa tænder vor Fa'er et Lys, og lukker op. Ih, Kors! siger jeg og styrter hen til Børnene. Der stod en Flok Mænd udenfor, og Vandet drev ned ad dem, og de havde en imellem sig, som nok var mere død end levende, og ganske blodig var han.

Vi ere strandede Søfolk! siger saa en af dem; lad os komme lidt indenfor! — Det var nok saadan Svensk de talte, og de sagde ogsaa senere, at de var fra Norge.“ —

Jeg takkede Konen for god Besked. Hesten kom atter for Vognen, og tilbage til Præstø gik det.

Saa kom jeg til Møens Klint. En barsk, regnfuld Udflugt, som med hele sin taagede, uhyggelige Stemning kun stod i saa meget des større Modsætning til Pinseturenes stilfende, vaargrønne Erindringer. I det oversvømmede Borre, der ligger i Midten af det store Engdrag, som næsten gennemskærer Landet fra Nord til Syd, havde Stormfloden grebet ind med sin ødelæggende Haand. Lige ved Siden af Vejen stod to Huse, som Vandet havde rammet paa forskellig Maade. Grunden under begge var sunken, og saaledes, at det ene Hus var bulet ud paa Midten og lignede en tyk Mand, der krøb sig; det andet havde faaet Gavlen trykket ind efter paa Midten og lignede en tynd Mand, der ydmyg bukker for den tykke. Bag disse stak sort Sparreværk op i Luften; Beboerne løb omkring og vare beskæftigede ved deres ødelagte Sager; og over det hele vaade, dyndede, ødelagte Landskab svøbte Taagen sine lange Gevandter og løftede dem kun en Gang imellem lidt for dog ikke ganske at lade den rejsende i Uvidenhed

om, hvad Novembertykningens tro Bundsforvante, Stormen havde foretaget sig. Jeg vilde gjerne have kørt langs Borresæen ud til Stranden for at besøge Ødelæggelserne derude og om muligt faa Kig paa Vragene, som efter Sigende skulde ligge der. Men Vejene derud vare ufrænkommelige, og jeg fortsatte Rejsen op ad Klinten til.

Det susede i Klinteskovene. Fugtigheden løb ned ad Stammerne, dryppede fra Grenene og sivede gennem Mosset og det brune Løv. — Stærkt var Skoven medtagen, og jo højere man kom op, desto tyndere viste den sig. Jeg blev ganske betaget ved saaledes at gaa alene omkring paa disse kendte Steder, som nu vare saa sørgelig forandrede. Stierne blev mere og mere ufrænkommelige ved de styrte Træer og nedfaldne Grene; jeg maatte krydse ind mellem Stammerne og gik længe omkring paa den Maade, indtil jeg fandt ud omtrent ved Aborrebjerget, og over dette kom jeg endelig til Taleren og ned til Liselunds Have. Her begyndte jeg min Vandring nede paa Stranden og arbejdede mig Syd efter igen. Ofte maatte jeg kravle op, gaa et Stykke langs Klinten ovenfor, smutte ned, hvor jeg saa' mit Snit, og jeg tør uden Overdrivelse paastaa, at denne besynderlige Vandring mere end én Gang var forbundet med Fare. Jeg saa' Vraget, som var kommet drivende ind med den norske Skipper ligge som Benraden af en stor Hval under Taleren. Hvert Øjeblik stødte jeg paa Baadstykker, Master og andet Skibsgods. Bjærgningen var nok for besværlig for de gode Folk langs denne Kyst. Af Sved, Kalkælte og Smaafald saa' jeg til Slutningen selv ud som en skibbruden, der vandrer vejløs og hjemløs om paa en øde Strand. Taage og fin Støvregn kom hvert Øjeblik dryssende ovenfra ned over Klinteskrænterne. Naar Taagen lettede lidt, saa' jeg de nedvæltede Kridtknolde, Træerne, der hang som vissent Ærtehalm højt over mit Hoved, Rodstykker og sønderbrudte Stammer, der vare skredne ud og laa hulter til bulter mellem Sandet og de mægtige Rullesten.

Jeg havde saaledes arbejdet mig hen under den nedstyrte Dronningestol, og ganske aandeløs satte sig mig ned. Jeg tog Skitsebogen op og stak den til mig igen og saa' ud over Vandet: Træstammer og Mastestykker! Jeg gik helt ned paa Havstokken, hvor lange, tunge Dønninger brød sig med en sørgmodig raslende Efterlyd af de frem- og tilbagevuggende Smaasten. I nogen Afstand derude laa noget, som jeg antog for en Raanok med sin Blok. Det bevægedes af Vandet lempeligt frem og tilbage. Noget Listegods var kommet hen over det og ind under det. Pludselig løftede en Dønning det paa sin Ryg. Det saa' besynderligt ud. Jeg kastede Kikkerten for Øjet. Det var et Lig. Længe ventede jeg paa, at det skulde komme ind, men Linegodset maatte have fat et eller andet Sted i noget Vrag neden under. Det kom i hvert Fald ikke. Derimod begyndte den korte Dags Skumring

at falde stærkt paa. Jeg vidste, at Stranden længere Syd paa hen under Sommerspiret og videre ad Fyret til var usikker. Enkelte Smaaskred højt oppe havde jeg allerede iagttaget, og jeg anstrengte min March, og mere krybende end gaaende kom jeg ad de glatte, slibrige Stier op gennem Maglevandsfaldet og stod atter deroppe paa den skaldede Brink mellem de ombløste Træer i den klamme Klinteskov.

Er det Havets Krampetrækning,
 Naar det vrider sig i Vaande,
 Naar det drager kort sin Aande,
 Raller, fraader, rejser sig
 Og i hundred Miles Strækning
 Springer mod et vejløst Maal?
 Er det hans, den gamle gales,
 Flugt med vildt udslagen Manke,
 Med den sønderrevne Tales
 Sætningsstumpers hæse Skraal? —
 Er det sligt, som gør vor Tanke
 Syg og stemmer for vort Sind,
 Medens Hjertets Sitren suger
 Blodets Væske fra vor Kind?

Er det Stormens Orgelstemme,
 Kæmpehymnens dybe Tone
 Fra Gud véd hvor fjern en Zone,
 Som til os fra Luften skælver
 Ude dér, hvor Skyen hvælver
 Kirkeskibets høje Rum —
 Er det sligt, som gør os stum?
 Er det ham, den mørke Mester,
 Organisten uden Mage,
 Med Syd-Ost til Bælgetræder,
 Som igennem Spillet græder,
 Mens han hulker Latter frem —
 Er det ham, som mægter tage
 Tanken fangen i sit Hjem
 Og hudflette den med sikre
 Slag af Tonens Svøberem?

Nej; der er en Vildhed, større
 End de hæse Skraal og Skrig;

Der er Efterdønning-Dagens
 Vaipleds med et ukendt Lig;
 Der er denne Stumheds øde
 Klage, som har ingen Ord,
 Men hvori Naturens bløde
 Hjerte krymper sig paa Jord:
 Som en Stakkel i St. Veits Dans
 Tumlet om, til Døden træet,
 Som en Orm, der ligger dér, hvor
 Magtens Sprog er Lov og Ret.

Da har Skyen tunge Taarer
 Over, hvad der er forbi,
 Træets stille Graad og Buskens
 Blander sin Musik deri;
 Der skal fine Ører til
 For at fange dette Spil,
 Der skal mangesaarig Færden
 I Naturens tavse Verden
 For at tolke dette Sprog: —
 Øde Strand, hvor Stormen slængte
 Sine Vrag og Lig i Land,
 Al din Kval, den indestængte,
 Hvad Du led og hvad Du tænkte,
 Det er alt en aaben Bog
 For en følsom Vandringsmand.

Det var en frisk, blæsende Morgentime, da jeg forlod Gæstgiver-
 gaarden i Stubbekøbing og rumlede gennem Hovedgaden Øster paa
 over den forfærdelige Brolægning, der mindede mig om de Landkort
 for blinde, hvor Højderne i Terrænet er ansatte med ophævet Tryk.
 Straks udenfor den lille By havde vi Virkningerne af Højvandet.
 Dæmningen havde givet sig i Midten, Stenafviserne langs Siden vare
 kastede omkuld og Jerngelænderet brækket. Jeg vendte mig om. I
 Havnen saa' jeg de halvsunkne Fartøjer. Den lille, lave Kirke ragede
 akkurat op over Tagryggene paa de omliggende Huse. Skorstenspi-
 berne sendte deres lette, blaa Røg op mod den klare Luft; den
 friske Vind legede med Røgen; Solen skinnede i Pludderet paa
 Strandkanten, og jeg lovede mig en smuk Dag, en Undtagelse fra
 Novemberreglen. Desværre, jeg skulde faa Reglen at føle og ikke
 Undtagelsen. Langs Næsgaard Nor kørte vi. Vandet havde staaet
 højt op over Vejen. Træer, Dynd og afskaarne Rørstakke laa ved
 Grøfterne. Et Hus var ødelagt; Senge, Børde, Stole og Vugger smidt

mellem hverandre udenfor; og bag det sammensunkne Hus strakte en klar Indsø sig paa Størrelse som Peblingesøen. Det var Noret, der for nogle Aar tilbage var indvundet fra Østersøen med Grønsund som Mellemmand. Noret var atter Nor. Grøsgangene og Hvedemarkerne dannede Bunden af Søen. En lille Ø laa i Midten med et sammenstyrtet Hus; forskellige Genstande sejlede omkring derude, og oppe paa Næssegaardén havde man faaet en ny Udsigt og et nyt Bævis paa det højt usikre i de store Inddæmningsarbejder, som navnlig Faister var gaaet i Spidsen for.

Foran Næssegaardens Indkørsel, hvor Vejen til Grønsunds Færgesgaard skiller sig fra Vejen til Nykøbing, holdt vi et Øjeblik stille. Jeg havde det store Panorama for mig. Solen skinnede derovre paa Bogs højtliggende Marker, paa Kirken i Fanebjerg, paa Mønslands bølgeinjedede Kyst, der helt ude mod Horisonten falder af i den stejle „Madses“ Klint. Falsterlandet laa i Skygge. I Midten af Landskabet trak Grønsund sin blanke Stribe, og Striben blev brudt af hvide Skumbølter ude dér hvor „Tolken“ strækker sin lange, farlige Grund. Vejen til Grønsunds Færgesgaard var afspærret. Den løber langs Strandkanten, indtil den forbi det hvide Lødsmærke drejer af mod Færgesgaarden. Hele denne Strækning havde staaet under Vand. Østersøen havde væltet sine Brændinger højt op over de flade Marker; Lodshusene havde været omflydte paa alle Sider, Baadene vare paa én nær sønderslaaede, og Beboernes Liv havde været stærkt truet. Vi kørte videre. Hvor Korselitss Skove begynde, stod jeg af og lod Vognen køre i Forvejen. Nede ved Stranden omtrent udfor den lille, venlige Skovfogedbolig, Hjortelund, skulde der ligge et Fartøj. Det laa der ganske rigtig ogsaa. Helt op over Forstranden var det kastet. Brændingen havde skaarer et stort Stykke ud af Brinken og puttet Skibet derind. Master og Tougværk blandede sig paa en kammeratlig Maade mellem Skovens Bøgetræer. Stammerne ragede ud over Dækket, og Masterne nikkede ind mellem Træerne. Bremerkipperen, som havde ført Skibet, gik omkring og besaa' sin „Vilhelmine Sofie“. Stakkels „Vilhelmine Sofie“! Søen havde handlet temmelig uridderlig med hende, og det saa' ikke ud til, at den gode Dame nogensinde mere skulde komme tilbage til sit rette Element.

I Fiskerlejet Hesnæs vare Huse omstyrtede, ét fuldstændig forsvundet, Baade bortrevne, og Folk havde været i Livsfare. Hele Stranden horned til saa' sørgelig ud. Paa Tolken vare et Par Skibe stødt, og ét var sunket med Mand og Mus. Tømmer og Vraggods var drevet i Land og laa hele Kysten over. Man sled og slæbte og bjærgede alt, hvad man kunde. Noget skulde dog Søen give fra sig til Gengæld for alt, hvad den havde taget. Det var ligesom om det laa

i Luften, at jeg nu nærmede mig Ødelæggelsernes sydligste og værst medtagne Del. Himlen var efterhaanden bleven overtrukket. Solen var forlængst borte, Vinden peb mellem de nøgne Brinker, og store, tunge Draaber oppe fra de afbladede Træer rydede paa en Gentagelse af Turen til Møens Klint.

Gentagelsen kom ogsaa. Jeg bøjede op i Skoven og fik fat i min Vogn, og nu øsede Regnen ned, Mørket lagde sig over Landskabet, og ad de dyndede Skovveje, de moradsige Biveje, den opkørte Hovedvej kom jeg vaad og forfrossen til Sønder Alslev og videre ned imod Bøts Noret.

Trækker man en Linje fra Østersøen forbi den nordligste Spids af Bøts Noret og derpaa over Stouby ud til Sundet ved Hasselø, har man saa nogenlunde den nordligste Grænse for Sydfalsters saa at sige totale Oversvømmelse. Selv naaede jeg ikke Gjeddesby, hvor Ødelæggelsen var størst, men hvorom ogsaa Meddelelserne har været mangfoldigst. Vejene derud vare forfærdelige, og min Kusk erklærede, at Husly ikke var at faa. Jeg bestemte mig da til at blive i den nordlige Del af Odden. Der var en historisk Begivenhed, hvortil jeg straks havde Illustrationerne paa rede Haand ved at betragte det Landskab, der udfoldede sig rundt omkring mig. Det var Kong Hans's skæbnsvangre Ditmarskertog. Oversvømmede Marker, dybe Grøfter paa Siderne, bundløse Veje, en kold, klam Vind, der drev Regnen foran sig hen over det flade Landskab, hvor nu og da Taget af et sammenstyrtet Hus ragede op over Dyndet. Det var Vejen fra Meldorp til Hejde, det var Sluserne ved Bisum, der havde oversvømmet Markerne, det var den slagne danske Hær, forfulgt af de sejrige Ditmarskere, der havde opløjet Vejen saaledes.

Jeg agter i korte, skitserede Træk at gengive det Landskab, som hærgedes af Vandet, og jeg maa have en Stemning at gaa ud fra, der er kendt af alle, og som med hele sin Uhyggelighed kan danne Baggrunden for mit Billede.

Stouby, Væggerløse, Højet, Marrebæk og Bruserup vare Navne, der klang for mig lige saa fremmede, som de ville klinge for de fleste af disse Linjers Læsere. De betegnede større og mindre Landsbyer, der i større og mindre Udstrækning vare rammede af Ødelæggelsen. Liggende paa den smalle Landtunge mellem Bøts Noret og Guldborgsundet havde de modtaget hele den Vandmasse, der efter at have sprængt Dæmningerne paa „Fanget“ og ved Bøts, og efter at have gjort det udtørrede Nor til en stor dyb Indsø, havde væltet sig over i Guldborgsundet, var gaaet tilbage igen og atter frem, medførende Skibeskrog, sønderlemmede Huse, Lig af Mennesker og Dyr. Bøts

var saa at sige raseret. De gribende Scener fra disse Gaardes og Husenes Undergang saa vel som fra Gjeddesby's og Skjelby's ere alt bragte til de flestes Kundskab. Men det er ikke Stormen og det mellem Brændingen omtumlede Skib, der taler højest, men snarere den øde Kyst Dagen efter med det matte, skvulpende Vand og det sønderbrudte, forladte Vrag, og saaledes gemte alt, hvad jeg nu saa': disse undergravede Bygninger, de paa Jorden liggende Tage, Strandsandet hen over Markerne, de døde Dyr og de forknyttede Mennesker, ja selve den øde, dumpe Ro, der hvilede over Landskabet, paa en tavs, hjerteskrærende Klage, der i sig samlede alle de enkelte Optrin fra hin stormfulde Nat og Dag, — og dette almindelige stumme Sprog fra den mishandlede Natur skal jeg ikke i Hast glemme. Rundt omkring traf jeg Folk, som ved Slægtskabs- og Venskabsforbindelser havde staaet nær de forulykkede. Beständig disse Fortællinger om Børn, der vare revne fra Moderen, nygifte Folk, der vare drevne i Havet hver paa sit Vrag, stærke Naturer, der havde kæmpet Fortvivlelsens Kamp til det yderste, svage, der vare bukkede under med ynkelige Nødraab, halvt vanvittige, sørgende Mødre og Enker. Jeg saa' en af de „reddede“ ovre fra Bøtø. Det var en Kone, der savnede sine Børn. Hun talte ikke, hun famlede underligt for sig med Hænderne. Hun havde faaet nok for dette Liv; og hvad Lykken angaar ved hendes „Redning“, faldt jeg i underlige Tanker. Jeg saa' disse skrøbelige, sønderbrudte Tage med Lægter og Bjælker stikkende gennem Tækningen, disse halvt opløste Høstakke, der var bleven hængende hist og her i et Gærde eller ved et Piletræ. Langs Nykøbing Landevej og langs Norets sumpige Side stod de, og det var mig en Gaade, hvorledes de i Brændingen og Hvirvlerne havde kunnet afgive svømmende Tilflugtssteder for de mange, der havde klamret sig fast til dem. Her var naturligvis meget bjærget og det lod til, at man tog fat med Kraft, ligesom det ogsaa syntes, at Efterretningerne om den danske Godgørenheds ualmindelige Anstrengelser havde sat Mod i mange af Ulykkens nedslagne Gemytter. Men stod man stille foran et omstyrtet Hus, hvor Manden eller Konen var beskæftiget med at ordne de sørgelige Levninger af det fattige Bohave, og lagde man Mærke til Udtrykket i de furede, vejrslagne Ansigter, da kunde man gøre Maudens eller Konens Ord til sine egne:

„Vi faar jo nok Erstatning, og Gudskelov for det, og Tak til. Men Jorden er ødelagt, Koen er druknet og Hytten ligger dér. Alt kunne vi ikke faa igen, og nu er vi blevne gamle i at slide sammen; Kræfterne mangle til at begynde forfra — ja, det var en gruelig Ulykke.“

Som det blev bemærket fra alle Kanter, var Sandet det værste ved Oversvømmelsen. Over alt laa dette gølge Lag, blandet med Grus, Sten og Tang. Ind i Husene var det trængt; det strakte sig over